100 éve hunyt el Angster József orgonaépítő mester

—a magyar ipar- és hangszertörténet kiemelkedő alakja, számos evangélikus templom orgonájának készítője.

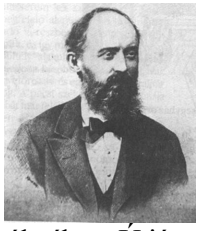

Angster József (1834. július 7. – Pécs, 1918. június 9.) a mai Horvátországban található Kácsfalun (ma Jagodnjak) született német, katolikus bevándorlócsalád sarjaként. Józsefet már hatéves korától befogták a falusi munkába, szabad idejében azonban különféle pengetős vagy fúvós kishangszereket „alkotott", és játszott is rajtuk.

Tizenhat évesen asztalosinasként kezdi pályafutását Eszéken, majd felszabadulását követően hosszú vándorút következett az életében. Útját pontosan követhetjük naplószerűen megírt önéletrajza alapján. Megfordult a Bácskában, Bécsben, Drezdában, Lipcsében, Kölnben, majd Párizsba ment, és az Aristide Cavaillé-Coll-féle orgonaépítő cégnél helyezkedett el. Részt vett többek között a Notre Dame és a St. Denis-székesegyház orgonáinak építésében.

A már képzett orgonaépítő tudását hazájában akarta kamatoztatni. Az első orgonamegrendelés Pécsre szólította: őt bízták meg a zsinagóga orgonájának megépítésével, azzal a feltétellel, hogy Pécsett telepedik le. 1867-ben Angster József Pécsett céget alapított, és bérelt műhelyében megkezdte tevékenységét. Az izraelita hitközséggel a szerződés végül 1868-ban köttetett. Az Op. 1. orgona remekmű lett, az addig ismeretlen Angster József hirtelen elismert mesterré avanzsált. Ezt követően sorra jöttek az ország különböző pontjáról egyházi (katolikus, református, evangélikus, izraelita, unitárius és görög katolikus) és állami megrendelések – templomok és iskolák, valamint intézetek részére, de magánszemélyek számára is – orgona- és harmóniumépítésre, -javításra, -hangolásra. A századik orgonát pont a pécsi székesegyház számára készítette 1887-ben.

Életét a tudásvágy, sokoldalú érdeklődés, folyamatos önképzés jellemezte. Bár sok megrendelést kapott, ő maga is búj ta a szaklapokat, és ajánlkozott orgonaépítésre.

A cég többszöri költözés után a József utca 30. szám alatti telken találta meg végleges telephelyét, majd a Mária utca 35. szám alatti ingatlant is megszerezve létrehozta a többemeletes épülettel is rendelkező gyárat a pécsi belváros északi részén. A gyár a korszerű gyártástechnikának köszönhetően hírnévre tett szert az egész történelmi Magyarországon.

Angster József 1871-ben nősült. Felesége Rapp Teréz, a hásságyi Rapp Ádám tanító lánya volt. Kilenc gyermekük született, végül csak hatan (négy leány és két fiú) érték meg a felnőttkort. Az orgonagyár vezetését 1903-tól fiai, Emil és Oszkár vették át. 1940-ben ifjabb Angster József és unokatestvére, Imre lett a gyár vezetője az 1949-es államosításig. Ekkor az üzem működését átszervezték, bútorgyárrá alakították.

Angster József 1918-ban XV. Benedek pápától megkapta a Nagy Szent Gergely-rend Lovagkeresztje kitüntetést. */www.evangelikus.hu/*

Vasárnapi **ÜZENET** – a Nagyvárad-Olaszi református gyülekezet istentiszteleti melléklete. Megjelenik minden vasárnap és ünnepnap. **Alapította** Veres-Kovács Attila lp. **Tördelőszerkesztő:** Jakó Sándor. **Szerkesztőség:** 410042-Oradea/Nagyvárad, Libertatii/ Ezredévi emléktér 40. szám **Tel.:** 0259-416357; **Honlap:** www.nagyvaradolaszi.ro

Vasárnapi ÜZENET

XVIII. évf. 23. (869.) sz.
2018. június 10.

A NAGYVÁRAD-OLASZI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG ISTENTISZTELETI MELLÉKLETE

Apáczai Csere János (1625-1659)

Apáczai Csere János, *(Johannes Apacius)*(Apáca, 1625. június 10. Kolozsvár—1659. december 3.) filozófiai és pedagógiai író, kálvinista teológus, a magyar művelődés, tudományosság és nevelésügy úttörője, az első magyar enciklopédista.

Székely szabad paraszti családba született, a 17. század jelentős magyar személyisége. Az erdélyi magyar protestáns iskolaügy első kiemelkedő alakja, aki külföldön a franekeri, a leydeni, az utrechti és a harderwijki egyetemeken tanult és 1651 áprilisában Hollandiában avatták teológiai doktorrá, majd feleségül vette **Aletta van der Maet** utrechti polgárlányt.

A nyugati polgárosult társadalmi életet, a műveltséget, a tudományosságot, a modern iskolarendszert és oktató-nevelési eszméket hozta haza, amikor 1653-ban visszatért Erdélybe. A gyulafehérvári, majd később a kolozsvári kollégium tanára lett. Ő volt a tudományok első magyar összegzője, a ***Magyar Encyclopaedia*** megalkotója és megjelentetője, aki a közt szolgáló tevékenységében harmóniát teremtett erdélyi, magyar, európai és egyetemes emberi értékek között.

Pártfogóinak közbenjárása nyomán Apáczai ezután Kolozsváron kapott újra katedrát, ahol egészen haláláig teológiát, hébert, görögöt és természetbölcseletet tanított, miközben kidolgozta az általa nélkülözhetetlennek tekintett erdélyi egyetem tervét. A neves tudós 1659-ben tárta **Barcsay Ákos** fejedelem (ur. 1659-1660) elé nagyívű elképzeléseit, aki pártolta Apáczai ötletét, ám a történelmi pillanat nem volt alkalmas egy ilyen vállalkozáshoz: a Porta akaratával dacoló **II. Rákóczi György** és a megtorlás elkerülése érdekében megválasztott Barcsay között ádáz küzdelem dúlt, melyet a törökök később Erdély kifosztásával „döntöttek el." **Apáczai Csere János** már nem érte meg a „tündérkert" pusztulását, ugyanis 1659 utolsó napján tüdőbajban elhunyt; személyében a magyar pedagógiatörténet talán legkiemelkedőbb alakja távozott a világból, akinek nagyszabású terveit és korszakalkotó ideáit generációk követték. Apáczai neve ma is fogalom, a következő nemzedékek nevelésének és oktatásának szimbóluma.

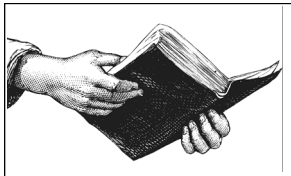

ISTENTISZTELETEK

Délelőtt 10 órakor:

Bibliaolvasás: I. Korinthus 13 rész
Alapige: *Máté 15, 21-28 versei*

Az asszony pedig odaérvén, leborula előtte, mondván: Uram, légy segítségül nékem! Ő pedig felelvén, monda: Nem jó a fiak kenyerét elvenni, és az ebeknek vetni. Az pedig monda: Úgy van, Uram; de hiszen az ebek is esznek a morzsalékokból, a mik az ő uroknak asztaláról aláhullanak. Ekkor felelvén Jézus, monda néki: Óh asszony, nagy a te hited! Legyen néked a te akaratod szerint. És meggyógyula az ő leánya attól a pillanattól fogva."

Az Ige üzenete: A Máté evangéliumában olvasható történetben Isten kegyelme és egy édesanya mindent legyőző hite bontakozik ki előttünk. Életünk során sokféle akadályba ütközünk, sok mindennel kell megküzdenünk. Túl magasnak tűnnek a hegyek, melyeket meg kell másznunk, vagy túl mélynek a völgyek, melyekben járnunk kell. A reményvesztés, a hitfáradás, kietlenségében feltehetjük a kérdést, hogyan tovább? Mi legyen a következő lépés? A kánaáni asszony példája erőt adhat, hite hitünket erősítheti.

Könyörgés: *Gondviselő Atyánk hálásan köszönjük, hogy törődsz velünk, hogy nem vagyunk magunkra hagyva. Erősítsd hitünket, hogy a mindennapokban se feledkezzünk el Rólad, arról, hogy a Te kegyelmed mindenen túlmutat. Add, hogy sem mélység, sem magasság, sem semmi más ne távolítson el Tőled. Maradjon életünk Benned elrejtve! Ámen!*

Igét hirdet: *Dénes István Lukács* lelkipásztor
Énekeljük: 167; 386/1-4; 138/1; 467/1-6; 90/1

Délután 5 órakor :

Alapige: *96 zsoltár 1-3 versei*

„Énekeljetek az Úrnak új éneket; énekelj az Úrnak te egész föld! Énekeljetek az Úrnak, áldjátok az ő nevét; hirdessétek napról-napra az ő szabadítását. Beszéljétek a népek között az ő dicsőségét, minden nemzet között az ő csodadolgait"

Az Ige üzenete: „Énekeljetek az Úrnak új éneket!" – hangzik ma is a zsoltáros felhívása. Mikor tud valaki énekelni? Akkor, amikor valamit mélyen átél, örömöt, bánatot, vágyódást, lelki mélységet és magasságot. Ha mindez személyes élménnyé válik, akkor nincs más, csak az ének, ami kifejezheti a bensőnket, a lelkünkben történő folyamatokat. A hit és az éneklés elválaszthatatlanok egymástól. Hitből fakadjon énekünk és az éneklés is erősítse hitünket. Közösséggé avat gyermekeinkkel való mai együtténeklésünkben!

Könyörgés: *„Mennyben lakó én Istenem, Könyörgök, légy mindig velem! Ha kél a fény napkeleten, A te szemed rajtam legyen; És ha leszáll napnyugaton, Te légy, Atyám az oltalom! Terjeszd ki rám áldó kezed, legyen áldott a Te neved!"Ámen!*

Igét hirdet: *Nacsádiné Csuka Melinda* kórházlelkész
Énekeljük: 158; 468/1-3; 452/1-2; 90/1

„… honnan van annyi nagyon rosszul intézett közügy? Onnan, hogy nincs nekünk, magyaroknak egyetlen egy akadémiánk sem, s így nincs hely, ahol tanítsuk és egyben sürgetőleg hangoztassuk az erkölcstant, mely megfékezi a bűnöket: az ökonómiát, mely igazgatja a családok életét; az orvostudományt, mely megőrzi az egészséget; a matematikát, mely városokat, utcákat, templomokat, palotákat és tornyokat emel; végül a filozófiát, mely gyökere minden tudománynak és mesterségnek." /Apáczai Csere János/

HIRDETÉSEK

◙ - **Hazahívta az Úr** 73 éves korában ***özv. Szabó Ferenc*** nagyváradi születésű nyugalmazott kosárlabdatanár testvérünket. Gyászoló fiai és családjaik, néhai testvérének családja, sógornője és a kiterjedt baráti kör vigasztalódásáért imádkozunk! *„Jó az Úr mindenki iránt, és könyörületes minden teremtményéhez. Dicsér téged, Uram minden teremtményed és áldanak téged a te kegyeltjeid."* (*145. Zsoltár 9-10. versei*)

◙ - **Kegyelettel emlékezünk** a gyülekezet és a család közösségében néhai ***Fazekas György*** halálának 5. évfordulóján, valamint ***Fazekas Györgyné Szabó Piroska*** halálának 2. évfordulóján emlékezik lánya és veje. Az istentisztelet végén megszólaló harang hirdesse emléküket közöttünk. A vigasztalás Istene legyen az emlékezőkkel! Köszönjük az úrasztalára általuk is felajánlott virágot!

◙ - Ma délután 5 órakor a ***Szacsvay Imre Általános Iskola*** I-IV. és V-VIII. osztályos kórusa mutatkozik be az istentisztelet keretén belül. Betanította és karvezeti ***Kiss Tünde Anna*** zenetanárnő. A kiskórus tavaly októbertől kezdte a próbákat, a mai repertoárt februártól gyakorolják. A nagykórus április elején a **Karácsonkő-i** (Piatra Neamț) **Országos Kórusolimpián első díjat nyert.** Legyen áldás szolgálatukon és további munkájukon!

◙ - **Házassági szándékát jelentette** - ***ifj. Sütő Károly*** 34 éves nagyváradi születésű református asztalos, *özv. Sütő Károly* és néhai *Ambrus Piroska* református szülők nőtlen fia jegyezte magának feleségül ***Tóth Judit*** 36 éves nagyváradi születésű református manikűröst, *Tóth Béla Zoltán* és *Aranyos Piroska* református szülők hajadon leányát. Házasságukat **szombaton du. 5 órakor** áldjuk meg. Jó órában történjen!

◙ - **Június 19-én, kedden 19 órától**, a ***Magyar Kanizsai Udvari Kamara Színház*** bemutatja a ***Tizennyolc*** című történelmi drámát, amely a Magyar Királyság három utolsó napjában játszódik. **Belépőjegyek 10 lej**ért kaphatók Nagyváradon a Kálvin u. 1. szám alatt, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács irodájában és a helyszínen, a Partiumi Keresztény Egyetem dísztermében.

◙ - Köszönjük szépen ***Bereczki Sándor*** presbiter testvérünknek és ***csapatának*** a héten is elvégzett munkáját az orgona elektromos hálózatának korszerűsítésével kapcsolatban.

HALLGASSUK A REFORMÁTUS ADÁSOKAT
a MÁRIA Rádió hullámhosszán, FM 102,2

péntek este 7, vasárnap reggel 7-kor, kedd hajnal fél 5-kor a Partiumban és Erdélyben,
Szerkesztő munkatársak: **Nacsádiné Csuka Melinda, Köteles László, Visky István**
Akinek a DIGI társaság által üzemeltetett vonalas telefonja van, a **031-5040404**-es telefonszámot tárcsázva, éjjel-nappal ingyen hallgathatja a Mária Rádió műsorát.

